

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 435/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu a uzneseniu povereného príslušníka obvodného oddelenia Policajného zboru v Trenčíne ČVS:ORP-598/TN-TN-2019 zo 16. septembra 2020 a postupu a uzneseniu prokurátorky Okresnej prokuratúry Trenčín č. k. 1 Pv 447/19/3309-37 z 9. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupmi a rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní označenými v záhlaví tohto uznesenia, ktoré zároveň navrhuje zrušiť.

II.

Skutkové východiská

2. Uznesením povereného príslušníka obvodného oddelenia Policajného zboru v Trenčíne ČVS:ORP-598/TN-TN-2019 zo 16. septembra 2020 (ďalej len „uznesenie policajta“) bola sťažovateľovi podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku uložená poriadková pokuta 1 650 eur, keďže ako svedok sa v trestnej veci na predvolanie bez dostatočného ospravedlnenia nedostavil na výsluch. Sťažovateľ bol podľa dôvodov predmetného uznesenia predvolaný na 7. máj 2020 (predvolanie prevzal osobne 4. mája 2020), na 26. jún 2020 (predvolanie prevzal osobne po uvedenom termíne 29. júna 2020) a na 24. júl 2020 (predvolanie si prevzal prostredníctvom

splnomocnenca jeho advokátskej kancelárii 9. júla 2020, pričom totožné predvolanie mu bolo zaslané na adresu trvalého bydliska, avšak toto si neprebral a zásielka bola uložená na pošte 13. júla 2020 a vrátená späť). V uvedených termínoch sa sťažovateľ na výsluch bez ospravedlnenia nedostavil. V každom z uvedených predvolaní bol upovedomený o možnosti uloženia poriadkovej pokuty, ak sa bez dostatočného ospravedlnenia na výsluch nedostaví. Následne preto bola na miesto jeho trvalého bydliska poslaná policajná hliadka, a to viackrát v ranných, poobedných a večerných hodinách, ktorá mu mala doručiť predvolanie, avšak s negatívnym výsledkom, a pri telefonickom kontaktovaní sťažovateľa hliadkou, že mu idú doručiť písomné predvolanie, uviedol, že si zásielku neprevezme a že mu má byť doručená poštou. Taktiež bola hliadkou vykonaná snaha o predvedenie sťažovateľa, avšak s negatívnym výsledkom, pričom sťažovateľ podľa úradného záznamu hliadky vykonávajúcej predvedenie sedel v altánku na záhrade svojho rodinného domu a prostredníctvom svojej dcéry poslal hliadke odkaz, že sa s hliadkou nemá o čom baviť a že na políciu nemá čas.

3. Proti uzneseniu policajta podal sťažovateľ sťažnosť podľa Trestného poriadku. Poukázal v nej na viaceré nedostatky napadnutého uznesenia, a to najmä, že uznesenie je arbitrárne, nedôvodné, že vo výroku absentuje uvedenie konkrétneho dňa a hodiny predvolania a že sa policajt nezaoberal dôvodmi predvolania.

4. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Trenčín uznesením č. k. Pv 447/19/3309-37 z 9. októbra 2020 sťažovateľovu sťažnosť zamietla. Poukázala na skutkové okolnosti predchádzajúce uloženiu poriadkovej pokuty. Odôvodnila aj dôležitosť výsluchu sťažovateľa ako svedka. Zdôraznila, že sťažovateľ jednoznačne nerešpektoval predvolanie povereného príslušníka na úkon naplánovaný na 7. máj 2020 a jeho ďalší postup (nepreberanie zásielok), ako aj spôsob komunikácie s políciou svedčí pre záver, že zámerne maril všetky ďalšie pokusy polície o jeho predvolanie a následné predvedenie na vyšetrovací úkon, na ktorý bol povinný ako svedok sa dostaviť. Prihliadnutím na časový sled realizovaných pokusov o predvolanie sťažovateľa ostáva bez pochyb, že svojím konaním nielenže nerešpektoval úkony polície na jeho predvolanie a predvedenie, ale súčasne spôsobil prietahy v prebiehajúcom trestnom konaní. Vyhodnotila ako irelevantné námietky sťažovateľa, čo sa týka arbitrárnosti napadnutého uznesenia vrátane absencie času úkonu, na ktorý bol predvolaný, pretože tento je zrejmý z predložených písomných podkladov, a samotná jeho absencia vo výroku nespôsobuje nezákonnosť napadnutého uznesenia.

III.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta, že v dotknutom uznesení policajta absentuje riadny enunciát. Dotknutý výrok vôbec nie je subsumpciou konkrétnej skutkovej situácie pod dotknuté ustanovenie Trestného poriadku, ale len opísaním daného ustanovenia zákona. Je evidentné, že priamo z výroku musí vyplývať, ktorému konkrétnemu predvolaniu, na ktorý konkrétny deň a hodinu svedok nevyhovel a k výsluchu sa nedostavil. Prokurátorka na sťažnosť sťažovateľa vo svojom uznesení uzavrela, že daný neúplný a nepreskúmateľný výrok nespôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia. S takýmto záverom sa sťažovateľ nestotožňuje.

6. Podľa sťažovateľa v odôvodneniach napadnutých uznesení absentujú skutočnosti, ktoré považoval orgán za dokázané, dôkazy, o ktoré sa jeho skutkové zistenia opierali, tiež tu absentujú skutkové úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti.

Nie je tu uvedená ani len okolnosť, či išlo o tzv. bežné predvolanie alebo o predvolanie do vlastných rúk, a to vo vzťahu ku každej zo štyroch zásielok. Tiež z rozhodnutí vôbec nevyplýva, na akú konkrétnu adresu boli zásielky zo 7. mája 2020 a z 24. júna 2020 doručované. Predmetné rozhodnutia sú v podstate neodôvodnené a nepreskúmateľné.

7. Ani k jednému z daných termínov policajt ani len v odôvodnení svojho rozhodnutia neuvádza, v akom konkrétnom čase sa mal svedok na výsluch dostaviť. Je sekundárne, aké listiny sa o daných skutočnostiach nachádzajú v policajnom spise, primárny je fakt, že v napadnutom uznesení nie je ani pri jednom z termínov uvedený presný čas, na ktorý mal byť svedok predvolaný. Vznosenou námietkou v danom smere sa prokurátorka vôbec nezaoberala. Vo vzťahu k predvolaniu na 7. máj 2020 prokurátorka konštatuje, že išlo o predvolanie na 10.00 h a že sťažovateľ si predvolanie prevzal 4. mája 2020. Z uznesenia však nie je zrejmé, na akú konkrétnu adresu bola táto zásielka doručovaná a či išlo o obyčajnú zásielku alebo o zásielku do vlastných rúk. Sťažovateľ v sťažnosti poprel, že akúkoľvek zásielku 4. mája 2020 v mieste trvalého bydliska prevzal, pretože sa preukázateľne v daný deň v mieste bydliska nenachádzal. Poprel aj pravosť svojho podpisu na doručenke tejto zásielky, prokurátorka sa však jeho námietkami vôbec nezaoberala. Oneskorené prevzatie zásielky, ktorej obsahom bolo predvolanie na 26. jún 2020 a ktorú mal sťažovateľ prevziať až 29. júna 2020, zjavne nemôže zakladať dôvod na uloženie pokuty.

8. Niet právnej opory pre uloženie pokuty v dôsledku prevzatia zásielky splnomocnencom právnickej osoby 9. júla 2020, obsahom ktorej bolo predvolanie na 24. júl 2020. Nemalo potom žiadne účinky doručenie dotknutej zásielky určenej sťažovateľovi ako fyzickej osobe do dispozície právnickej osoby. Navyše prokurátorka vo svojom uznesení neuvádza, do ktorého konkrétneho sídla právnickej osoby, ktoré sa v čase menilo () zásielku doručovala, ba dokonca neuvádza ani len obchodné meno dotknutej právnickej osoby. Nie je pravdou, že danú zásielku prevzal osobne advokátsky koncipient sťažovateľa mladší, ako to tvrdí prokurátorka vo svojom rozhodnutí, pretože sťažovateľ nikdy nemal ani syna, ani koncipienta menom a žiadny mladší vôbec neexistuje.

9. Pokiaľ ide o zásielku zaslanú na adresu trvalého bydliska sťažovateľa, ktorej obsahom bolo predvolanie na 24. júl 2020 a ktorá bola uložená 13. júla 2020 na pošte v a následne bola vrátená späť, aj tu prokurátorka aj policajt vo svojich uzneseniach dôvodí tak, že aj nerešpektovanie tohto predvolania je dôvodom uloženia už uvedenej sankcie. Sťažovateľ sa nestotožňuje s týmto postupom a záverom, a to najmä s ohľadom na okolnosť, že týmto spôsobom nemohlo dôjsť k poučeniu sťažovateľa (Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 6Tost/12/2017). Navyše, nevyplýva z daných rozhodnutí, ani kedy malo vlastne dôjsť k fikcii doručenia.

10. Sťažovateľ upozorňuje, že policajt v deň vydania uznesenia o uložení pokuty zaslal obvinenému upovedomenie, že skončil skrátené vyšetrowanie a že preto má možnosť 5. októbra 2020 preštudovať vyšetrovací spis. Sťažovateľa ako svedka už nepredvolal (aspoň ten o tom nevie a do spisu nemá právo nahliadnuť). Obvinený sa na preštudovanie spisu nedostavil a policajt 5. októbra 2020 odoslal spis na prokuratúru s návrhom na podanie obžaloby. Z uvedeného je zrejmá samoučelnosť uloženia danej sankcie svedkovi. Zmyslom a účelom sankcie má byť donútenie svedka k dostaveniu sa na výsluch a najmä vykonanie výsluchu a získanie dôkazu. Policajt nesledoval svojím postupom tento jediný legitímny cieľ, keď v deň vydania rozhodnutia o pokute

rozhodol súčasne o ukončení skráteného vyšetrovania. Svojím postupom dal v podstate najavo, že v predmetnej veci sťažovateľ nemá postavenia svedka ani z formálneho, ani z materiálneho hľadiska a že jeho uznesenie o poriadkovej pokute nesledovalo cieľ výsluchom sťažovateľa ako svedka náležite objasniť dotknutú trestnú vec.

11. V doplnení ústavnej sťažnosti doručenom ústavnému súdu 11. júla 2022 sťažovateľ navrhol, aby si ústavný súd vyžiadal od orgánov činných v trestnom konaní dotknutý vyšetrovací spis a prokurátorský spis.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému postupu a uzneseniu policajta:

12. Postup a nadväzné uznesenie policajta zo 16. septembra 2020 boli v okolnostiach veci napadnuteľné sťažnosťou ako riadnym opravným prostriedkom podľa Trestného poriadku. Sťažovateľ svoje oprávnenie podať sťažnosť aj využil. O jeho sťažnosti meritórne rozhodla prokurátorka. Sťažovateľove námietky proti postupu a uzneseniu policajta inkorporované v dôvodoch jeho ústavnej sťažnosti boli predmetom posúdenia iným orgánom verejnej moci, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na ich opätovné posudzovanie a rozhodnutie o nich. Opačný postup ústavného súdu by bol popretím princípu subsidiarity jeho právomoci. Tá je príkazom pre každého, kto namieta porušenie svojho základného práva, aby rešpektoval postupnosť právnej ochrany a pred tým ako podá ústavnú sťažnosť, požiadal o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu. Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K namietanému postupu a uzneseniu prokurátorky:

13. Predmetom ústavného prieskumu sú, aj keď v obmedzenej miere, aj rozhodnutia orgánov verejnej moci o uložení poriadkových pokút. V rámci doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu možno identifikovať skupinu rozhodnutí, v ktorých ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo postupom či rozhodnutím všeobecných súdov alebo iných orgánov verejnej moci pri ukladaní poriadkových pokút (II. ÚS 374/06, II. ÚS 195/06, I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom arbitrárneho prístupu.

14. V odôvodnení ústavnej sťažnosti identifikoval ústavný súd argumenty, ktoré dokazujú skôr sťažovateľovo nástojenie na procesnej perfektnosti konania orgánov činných v trestnom konaní, než nastolenie otázok reálnej ústavnoprávnej dimenzie.

15. V naznačenom zmysle ústavný súd nevyhodnotil ako relevantnú námietku absentujúceho popisu jeho skutku vo výroku prvostupňového uznesenia policajta o uložení pokuty. Formálne hodnotenie tejto kritiky vyvracia jej dôvodnosť práve odkazom na § 176 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré sám sťažovateľ cituje a podľa ktorého uznesenie musí obsahovať okrem iného aj výrok s uvedením zákonných ustanovení, ktoré boli použité, a ak ide o rozhodnutie vo veci samej, aj skutok a jeho právnu kvalifikáciu. Uznesenie o uložení poriadkovej pokuty nie je v trestnom konaní rozhodnutím vo veci samej; aj ústavný súd už judikoval, že ide o procesné rozhodnutie s procesnoprávnymi dôsledkami (II. ÚS 152/2017, III. ÚS 346/2018, III. ÚS 696/2021, I. ÚS 332/2022). Preto sa požiadavka na vymedzenie skutku vo výrokovvej časti na uznesenie o uložení poriadkovej pokuty nevzťahuje. Z materiálneho hľadiska, ktoré je bližšie ústavnoprávnemu nazeraniu, však ústavný súd nemá pochybnosti, že uznesenie policajta v spojení s uznesením prokurátorky poskytl sťažovateľovi dostatočné a exaktné odpovede, za aké konanie mu poriadkové opatrenie bolo uložené. Dokazuje to napokon i samotná argumentácia sťažovateľa v odôvodnení jeho ústavnej sťažnosti.

16. Nedôvodnou je aj námietka o neuvedení času úkonov, na ktoré bol sťažovateľ predvolaný a ktorých sa následne nezúčastnil, za čo mu bola uložená poriadková pokuta. Ústavný súd odkazuje na stranu 2 uznesenia prokurátorky, kde sú nielen dátumové, ale aj časové údaje o vyšetrovacích úkonoch exaktne uvedené. Rovnako tak prokurátorka vo svojom uznesení na tej istej strane uvádza, že zásielky boli sťažovateľovi adresované na adresu [REDAKOVANÉ]. Jedinou výnimkou bola zásielka obsahujúca predvolanie na 24. júl 2020 o 9.00 h, ktorá mu bola adresovaná „na adresu jeho advokátskej kancelárie, [REDAKOVANÉ]...“. Tu síce uznesenie prokurátorky (ako to namieta aj sťažovateľ) neuvádza obec, na území ktorej sa [REDAKOVANÉ] nachádza. Ide však o nedostatočne intenzívny nedostatok na to, aby zakladal ústavnoprávny význam. Bolo by veľkou náhodou, aby sa sídlo advokátskej kancelárie sťažovateľa aj po zmenách, ku ktorým v tom čase malo dochádzať, nachádzalo opakovane na [REDAKOVANÉ] hoci v inej obci. Uznesenie prokurátorky teda obsahuje všetky podstatné údaje jedinečne identifikujúce predvolania, ktorým sťažovateľ nevyhovel, čím naplnil hypotézu § 70 ods. 1 Trestného poriadku.

17. Sťažovateľ taktiež očakával, že v napadnutých uzneseniach bude uvedené, či zásielky obsahujúce predvolania boli doručované do vlastných rúk alebo len ako bežné zásielky. Artikulovaný nedostatok nedosahuje ústavnoprávne relevantnú intenzitu. Trestný poriadok na naplnenie zákonných podmienok uloženia poriadkovej pokuty svedkovi nevyžaduje určitý konkrétny spôsob doručovania predvolania na úkon trestného konania. Podstatným je, aby sa úkon dostal do dispozičnej sféry adresáta, pretože iba v tom prípade možno uvažovať o nevyhovení predvolaniu v zmysle § 70 ods. 1 Trestného poriadku. Navyše, ani § 66 ods. 1 Trestného poriadku neprikazuje doručovať predvolanie svedkovi do vlastných rúk.

18. Ústavný súd nepovažoval za potrebné zisťovať, či existuje [REDAKOVANÉ] ml. ako koncipient sťažovateľa, keďže predvolanie na výsluch 24. júla 2020, ktorého osobné prevzatie označenou osobou sťažovateľ spochybňuje, bolo podľa informácie uvedenej v odôvodnení uznesenia prokurátorky doručované aj na adresu trvalého pobytu sťažovateľa, kde si ho neprevzal a bolo vrátené späť 13. júla 2020, teda 11 dní pred termínom nariadeného úkonu. V popísaných skutkových okolnostiach je pre vyvodenie zodpovednosti za procesný delikt sťažovateľa irelevantné, ktorý deň sa považoval za deň doručenia dotknutého predvolania. Ak sa aj táto zásielka nedostala do reálnej fyzickej dispozície sťažovateľa, nemožno uvažovať o nedostatku poučenia

sťažovateľa, keďže k nemu došlo už v predchádzajúcich predvolaniach na skoršie úkony trestného konania. V tejto súvislosti hodno doplniť, že sťažovateľa opomína ďalšie predvolanie na výsluch, ktorý sa mal konať 30. augusta 2020 o 11.00 h, pričom predmetná zásielka bola doručovaná prostredníctvom polície. Sťažovateľ bol nezastihnutý a následne odmietol prevzatie zásielky po tom, čo sa s ním polícia spojila telefonicky.

19. Ústavnoprávne irelevantnou je aj posledná sťažnostná námietka spochybňujúca účelnosť uloženej poriadkovej pokuty na základe skutočnosti, že v deň vydania uznesenia o uložení pokuty (16. septembra 2020) bolo obvinenému zaslané upovedomenie o skončení vyšetrovania a 5. októbra 2020 bol spis odoslaný na prokuratúru s návrhom na podanie obžaloby. V prvom rade je tu potrebné upozorniť, že preštudovanie spisu obvinenému bolo umožnené 5. októbra 2020 (uvádza to sám sťažovateľ), teda medzi 16. septembrom 2020 a 5. októbra 2020 sa ešte vytváral časový priestor na naplnenie účelu uloženej poriadkovej pokuty. Za podstatné však ústavný súd považuje východisko, podľa ktorého zaslanie upovedomenia o ukončení vyšetrovania v predmetnej trestnej veci nespochybňuje protiprávnosť sťažovateľovho nevyhovenia predvolaniam, ako ani potenciál uvedeného správania sťažovateľa sťažiť v reálnom čase postup orgánov činných v trestnom konaní v predmetnej trestnej veci.

20. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza pri preskúmaní ústavnosti rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia (m. m. III. ÚS 152/2017).

21. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie prokurátorky nedovoľuje prijať záver o tom, že by v tomto prípade došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti prokuratúry tak, že by mohlo zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a následne aj do jeho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd v ňom neidentifikoval signály svojvôle či arbitrárneho prístupu zo strany prokurátorky. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, v uvedenom ustanovení dohovoru je zakotvené právo ochraňujúce osoby pred zásahmi orgánu naplňajúceho atribút nezávislého súdu. Prokuratúra túto vlastnosť nespĺňa (III. ÚS 680/2021), preto čl. 6 ods. 1 dohovoru na okolnosti predmetnej veci nie je aplikovateľný. Z uvedených dôvodov odmietol ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo význam rozhodovať o ďalšom návrhu sťažovateľa na zrušenie napadnutých uznesení prednesenom v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu